

עקרונות מרכזיים בהנחיית שיח רפלקטיבי



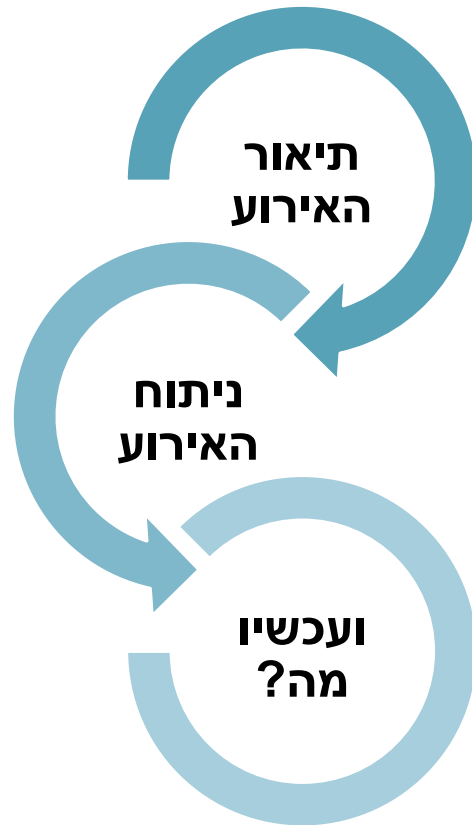
Photo by [Andre Mouton](#) from [Pexels](#)

מצגת למנחה

מבוא

- רפלקציה פירושה פנייה לאחור או שיקוף – התבוננות רטרוספקטיבית וחשיבה מכוונת על פעולה, על התרחשות או על אירוע שקרה במטרה ללמוד מכך גם לעתיד.
- רפלקציה לאחר פעילות חוייתית מאפשרת לתלמיד עיבוד של החוויה, למידה ממנה והסקת מסקנות לעתיד. ההתבוננות פנימה, הסקירה המחודשת והמשוב על רעיונותיו ועל ביצועיו מאפשרים ללומד לבחון את דרכו ואת התנהלותו בסיטואציות שונות, להסיק מסקנות, לבחון חלופות אפשריות ולהציע פתרונות שלא חשב עליהם קודם.
- מערך זה, המיועד למנחה, מסביר את חשיבות הרפלקציה, מגדיר עקרונות מרכזיים בהנחיה של שיח רפלקטיבי ומציע מגוון שאלות לשיח רפלקטיבי ברמות שונות, בהתאם לסוג הפעילות ולתלמידים.

מהי רפלקציה



רפלקציה משמעה פנייה לאחור –

הפניית המבט לאחור על פעולה,

על התרחשות או על אירוע

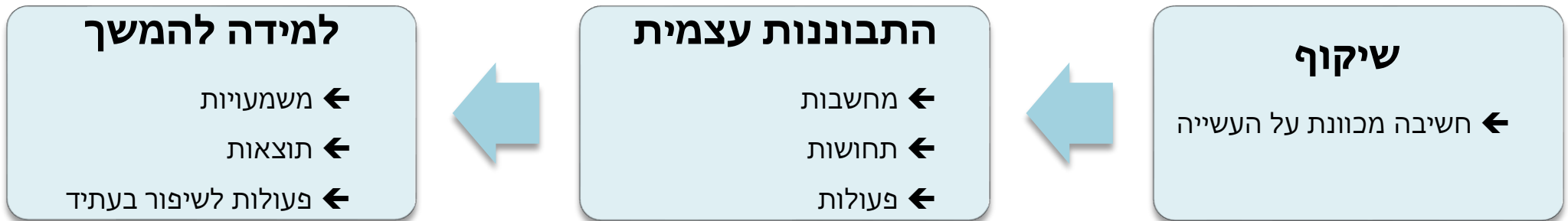
תהליך הרפלקציה - שלבים מרכזיים

1 שיקוף – הכרת העובדות, המעשים והפעולות

2 התבוננות עצמית – הפניית המבט פנימה למחשבות, לתחושות, לתובנות ולהסקת

מסקנות

3 למידה להמשך – רצון לפעול לפי המסקנות ולשפר את העשייה בעתיד



עקרונות בהנחיית שיח רפלקטיבי

לאפשר שיתוף של כל המשתתפים

להתאים את השאלות להיקף הפעילות ולמשמעותה

לקיים את השיח סמוך לסיום הפעילות

לאפשר לתלמידים ביטוי ושיתוף בהתאם לרצונם

לשמור על כללי שיח מכבד, מאפשר ולא שיפוטי מצד כל המשתתפים

לפעילות מתמשכת, כדוגמת שבוע התנסות בגדנ"ע, טיול שנתי וכדומה, מומלץ לקיים שיח קצר בסיום כל יום פעילות ושיח מסכם עמוק יותר בסיום הפעילות כולה.



שאלות רפלקטיביות

לסיכום ולעיבוד של התנסות ושל פעילות



יש חשיבות בהתאמת השאלות בשיח הרפלקטיבי למהות הפעילות ולרמת התלמידים

מומלץ לאפשר ביטוי בדרכים שונות, כדוגמת ציור, צילום, שיר, שימוש בקלפים וכדומה, ולקיים את השיח בהתייחסות לכלי.



"מסע תגליות אמיתי אינו מורכב ממציאת
נופים חדשים -

אלא מהתבוננות בעיניים חדשות"

(מרסל פרוסע, 1871-1922, סופר צרפתי)



בהצלחה!

קישורים להרחבה

➤ [רפלקציה: חשיבה מהירה ומערכת בחינוך](#) – מכון מופת

➤ [רפלקציה](#) – ברנקו וייס

➤ [רפלקציה עצמית](#) – פורטל עובדי הוראה

➤ [הלמידה כפעילות רפלקטיבית](#) – אתר לב לדעת



מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל חברה ונוער

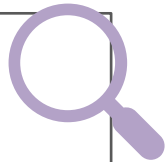


נספחים

שאלות לרפלקציה בסיסית

← מתאימות לסיכום של פעילות קצרה (שיעור, הרצאה וכדומה)

רגש שעלה בך
במהלך הפעילות או
בסיומה



משהו חדש שלמדת



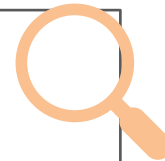
משהו בפעילות
שהפתיע אותך



מילה שמסכמת
בעיניך את הפעילות



האם עלה בפעילות
דבר מה שימשיך
להעסיק אותך?



שאלה או מחשבה
שעולה בך בעקבות
הפעילות



- יש לבחור בשאלה אחת ולערוך סבב תשובות של כל המשתתפים.
- חשוב להקפיד על תשובות קצרות ועל השתתפות של כולם בסבב.



שאלות לעיבוד פעילות או התנסות

← לעיבוד של התנסות או פעילות (סדנות, סיור וכדומה)

אילו דברים חדשים
למדת בפעילות?



שאלות ומחשבות
שעלו בך במהלך
הפעילות



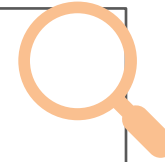
איך הרגשת במהלך
הפעילות?



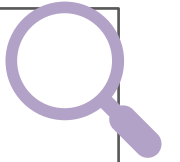
תובנות שאתה לוקח
איתך



עצה טובה שקיבלת
במהלך הפעילות



קושי שהצלחת
להתגבר עליו



- יש לבחור בשאלה אחת ולהקפיד שכל המשתתפים יענו (בסבב או לפי סדר אחר)
- יש לתכנן היטב את הזמנים ולאפשר לכל משתתף 2-3 דקות לשיתוף (להביא בחשבון מספיק זמן לשיתוף של כולם ולא להיסחף לשיתוף ארוך).



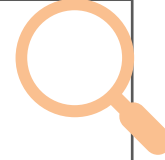
שאלות לשיח רפלקטיבי מתקדם

← לעיבוד פעילות או התנסות משמעותית (שבוע התנסות בגדנ"ע, יום מיונים בלשכת הגיוס וכדומה)

אילו תכונות חשובות
הכרת בעצמך במהלך
הפעילות?



האם אתה מרוצה
מההתנהלות שלך בזמן
הפעילות?



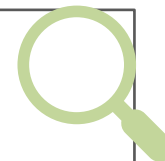
אילו מחשבות ורגשות
עלו בך במהלך הפעילות?



אילו תובנות תיקח איתך
להמשך?



האם היית בוחר
להתמודד ולהתנהל
אחרת בעתיד? במה?



מה אפשר לך להתמודד
עם אתגרים במהלך
הפעילות?



- לעיבוד מעמיק של פעילות יש להקדיש לכך לפחות מפגש או שיעור מלא ולהתייחס לשאלות מספר.
- כדאי לשלב אפשרויות ביטוי שונות (ציור, צילום, שיר וכדומה) כדי להעשיר את דרכי הביטוי והשיח.
- כשהקבוצה גדולה, מומלץ להתחלק לקבוצות קטנות לשיח אינטימי ולחזור למליאה לשיתוף קבוצתי ולסיכום.



רמות שונות של רפלקציה

רמה 5 –

הבניה מחדש

הסקת מסקנות
בהתבססות על
ההתנסות ונקיטת
עמדה

רמה 4 –

שיקול דעת

הסברת התנהגויות
ורגשות של עצמי
ושל האחר

רמה 3 –

התייחסות

זיהוי חולשות
ונקודות חוזק
עצמיות והתייחסות
אליהן

רמה 2 –

תגובה

התייחסות שיפוטית
למתרחש – ללא
הנמקה

רמה 1 –

תיאור

סיפור, דיווח פשוט
ביותר

- יש להתאים את השיח לפעילות ולרמת התלמיד – כל תלמיד ישתף בהתאם לרמת החשיבה ולחוויה שלו.
- לא נדרש להגיע לרמות הרפלקציה הגבוהות ביותר ביחס לכל חוויה (רמת הרפלקציה תותאם לסוג הפעילות, גיל התלמיד והיכולת שלו).

